

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www-facebook.com/NFU norge

Kunnskapsdepartementet

13.11.2019

Høring om forslag til endringer i barnehageloven (innføring av lovregler om psykososialt barnehagemiljø og internkontroll mm.)

Det vises til høringsnotat fra Kunnskapsdepartementet vedrørende ovennevnte høring.

Norsk forbund for utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

Vi har noen merknader til enkelte punkter i høringsnotatet.

6 Valg av innretning av reguleringen om barnehagemiljø

Departementet foreslår å innføre tydelige plikter for barnehagen uten å innføre en individuell rett og et system for håndheving av enkeltsaker. Forslaget begrunnes med at det å innføre rettighetsfesting og håndhevingsordning vil rette mye oppmerksomhet mot enkeltbarn og enkeltforeldre, fremfor barnehagens systematiske arbeid for å skape et godt miljø i barnegruppene. Det pekes også på at en håndhevingsordning, tilsvarende den på skoleområdet, vil føre til flere dokumentasjonskrav enn det som følger av regelverket i dag, og vil være mer ressurskrevende enn det som er nødvendig for å sikre barna et trygt og godt barnehagemiljø. Til sist skriver departementet at «dersom det viser seg at barnehagene ikke oppfyller pliktene de blir pålagt kan det være aktuelt å foreslå å innføre en rettighetsbestemmelse og en håndhevingsordning på et senere tidspunkt.»

NFU mener at det bør innføres en rettighet for barnet til å ha et trygt og godt barnehagemiljø, etter modell fra opplæringsloven § 9A-2, og en håndhevingsordning tilsvarende den som følger av opplæringsloven. Vi kan ikke se at det er en motsetning mellom at barnet har en individuell rettighet til et trygt og godt barnehagemiljø og at barnehagen samtidig har en plikt til å sikre et trygt og godt barnehagemiljø gjennom å jobbe med gruppedynamikk og forebyggende arbeid. Det er positivt hvis barnehagens plikt til å jobbe forebyggende med barnehagemiljøet medfører at det enkelte barns rettigheter blir ivaretatt uten å ha behov for å bruke

håndhevingsordningen, men det bør likevel være mulig å klage inn en enkeltsak i de tilfellene der barnehagen ikke oppfyller sin plikt til å sørge for et godt barnehagemiljø.

Departementet viser selv til at det etter gjeldene rett ikke er noen formelle muligheter til å forfølge saker hvor et barn ikke har det bra i barnehagen, annet enn gjennom å gå til søksmål eller be kommunen føre tilsyn. Terskelen for å anlegge søksmål er svært høy, fordi det er en belastende prosess for saksøker, både personlig og økonomisk. Dette medfører at de aller fleste ikke kan bruke ressurser på dette. Kommunens virkemidler gjennom tilsyn er svært begrenset. Dette medfører at det i realiteten er liten rettssikkerhet for et barn som opplever at barnehagemiljøet ikke er trygt og godt. At barnehagen har plikt til å sikre et godt barnehagemiljø er ingen garanti for at alle barn opplever det slik.

Vi mener det blir for passivt å vente med å innføre en rettighet for barnet til man ser om barnehagene oppfyller sine nye forpliktelser. Tiden i barnehagen er svært viktig for barna, og former hvordan livet til barnet blir videre. Tiden i barnehagen går fort. For de barna som opplever at barnehagen ikke oppfyller sin forpliktelse til å sørge for et trygt og godt barnehagemiljø er det derfor ikke tid til å vente på at man senere får en rettighetsbestemmelse.

Hvis departementet mener at det vil være tilstrekkelig beskyttelse for barna å innføre en plikt for barnehagen, er det ingen grunn til å vente med å innføre en rettighetsbestemmelse og håndhevingsordning. Håndhevingsordningen vil i så fall bli lite brukt, og derfor kreve lite ressursbruk. Det vil imidlertid være en rettssikkerhetsgaranti for barna at rettigheten og håndhevingsordningen eksisterer.

For øvrig mener vi departementets begrunnelse om å ikke innføre en rettighet for barnet mangler en vurdering av hva som vil være til barnets beste, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Begrunnelsen for å ikke innføre en rettighet for barnet fremstår å være ressursbesparende hensyn. Vi kan imidlertid ikke se at dette hensynet er vurdert mot hvilken nytte det har for barnet å ha en rettighetsbestemmelse, og kan derfor heller ikke se at hensynet til barnets beste har vært et grunnleggende hensyn i departementets vurderinger.

7 Krav til nulltoleranse og til å arbeide forebyggende

NFU støtter forslaget om å lovfeste krav om at barnehagen skal arbeide forebyggende og fremme et trygt og godt arbeidsmiljø, og at barnehagen skal ha nulltoleranse mot mobbing, utestenging trakassering, diskriminering, vold og andre typer krenkelser. Vi støtter også å lovfeste at alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for krenkelser.

8 Barn og foreldres medvirkning og hensynet til barnets beste

Departementet foreslår ingen endringer i reglene om foreldrenes medvirkning i barnehageloven § 4. Etter barnehagelovens § 4 fjerde ledd skal barnehageeieren sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget. Departementet presiser i høringsutkastet at saker som gjelder barnehagemiljøet vil være «saker av viktighet», som barnehagen skal forelegge for foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Selv om departementet legger til grunn at saker om barnehagemiljøet regnes som «saker av viktighet» følger det ikke klart av ordlyden i barnehageloven § 4 at dette omfattes. Lovens tekst er mest tilgjengelig for barnehagene og foreldrene. Uttalelser i lovens forarbeider er lite tilgjengelig. Det bør derfor komme klart frem av lovteksten at saker om barnehagemiljø skal forelegges for foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

Vi støtter forslaget om å lovfeste at hva som er best for barna, skal være et grunnleggende hensyn i barnehagens arbeid. Dette bidrar til å belyse Norges og barnehagenes forpliktelser etter barnekonvensjonen, noe som er nødvendig for å sikre at barnekonvensjonens rettigheter blir oppfylt.

9 Aktivitetsplikt når barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø

NFU støtter forslaget om å innføre en aktivitetsplikt, med flere delplikter, for å sikre at alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø. Vi støtter også forslaget om en skjerpet aktivitetsplikt ved mistanke om, eller kjennskap til, at en som jobber i barnehagen, krenker barn.

11 Krav til internkontroll i barnehagen

NFU støtter forslaget om at det innføres krav om at den som er ansvarlig for barnehagen skal ha internkontroll med barnehagens virksomhet for å sikre at barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven med forskrifter.

12 Regulering av kommunen som barnehagemyndighet

NFU støtter forslaget om å lovfeste at kommunen som barnehagemyndighet skal ha et tilstrekkelig uavhengig forhold til de kommunale barnehagene, og forslaget om å lovfeste at kommunen skal likebehandle private og kommunale barnehager når kommunen utfører oppgaver den har som barnehagemyndighet. Selv om dette allerede følger av ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper er det pedagogisk at kravet også er kodifisert i loven. Det gir klare signaler om hvordan kommunen skal utøve sin rolle som barnehagemyndighet.

Med vennlig hilsen

Hedvig Ekberg
Generalsekretær

Ingvild Østerby
Juridisk rådgiver